

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **N. K.**, zastoupená JUDr. Pavlem Ramešem, advokátem se sídlem Praha 1, Bolzanova 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 3. 2008, č. j. 60 Az 93/2007 - 30,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 3. 2008, č. j. 60 Az 93/2007 - 30, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 13. 9. 2007, č. j. OAM-1-651/VL-20-11-2007 (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalované Ministerstvo vnitra neudělilo žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění účinném do 20. 12. 2007 (dále jen „zákon o azylu“).

Žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného podala žalobu; Krajský soud v Ostravě však usnesením ze dne 10. 3. 2008, č. j. 60 Az 93/2007 - 30, řízení zastavil. Z odůvodnění tohoto usnesení vyplynulo, že soud při ověřování místa pobytu žalobkyně zjistil, že svévolně opustila Pobytové středisko Zastávka u Brna a její současný pobyt na území České republiky není znám. Proto žalobkyni usnesením ze dne 15. 11. 2007 ustanovil opatrovníka – Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE). Následně konstatoval, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v řízení podle zákona o azylu, jehož nejdůležitějším prvkem je sám žadatel a jeho poznatky o konkrétním prostředí a událostech; proto je přítomnost žalobkyně či alespoň její součinnost nutná i v následném soudním řízení.

Z tohoto důvodu tedy, s odkazem na § 47 písm. c) soudního řádu správního (dále jen „s. ř.“), v návaznosti na § 47 písm. c) s. ř. s. a § 33 písm. e) zákona o azylu, řízení zastavil.

Usnesení krajského soudu napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností, v níž uplatnila důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. V doplnění kasační stížnosti uvedla, že důvody, které v průběhu správního řízení před žalovaným uváděla, lze podřadit pod některý z azylově relevantních důvodů, a dále má zato, že usnesení trpí vadou řízení spočívající v porušení procesních předpisů před správním orgánem a je též nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Tato svá tvrzení podrobněji rozvedla. Pokud jde o otázku místa jejího pobytu, stěžovatelka uvedla, že její bydliště je soudu známo z dosavadního průběhu řízení a nebyl tak dán důvod pro zastavení řízení.

K podané kasační stížnosti se vyjádřil žalovaný. Domnívá se, že jak napadené rozhodnutí, tak usnesení krajského soudu, byla vydána v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti pak odkazuje na správní spis, zejména na výpovědi, které v jeho průběhu stěžovatelka učinila. Napadá-li stěžovatelka postup soudu, pak se k této skutečnosti nemůže žalovaný kvalifikovaně vyjádřit, avšak má zato, že pokud nebylo možné zjistit místo pobytu stěžovatelky, pak nezbylo než řízení zastavit.

Po shledání přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud musel zabývat otázkou, zda stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky a je tedy přijatelná ve smyslu § 104a s. ř. s. Vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) se zdejší soud podrobně věnoval v řadě svých rozhodnutí, např. v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS), případně v usnesení ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 - 57 (dostupném z <http://www.nssoud.cz>). V rozhodnutí posledně zmiňovaném dospěl k závěru, že *„případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotné právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti“*. Právě taková zásadní pochybení Nejvyšší správní soud zjistil v daném případě v postupu krajského soudu a kasační stížnost proto posoudil jako přijatelnou.

Nejvyšší správní soud dále uvádí, že z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatelka podala z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Pokud je ale kasační stížností napadeno usnesení o zastavení řízení, přicházejí pro stěžovatelku v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 1 Azs 33/2004 - 98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS). Na straně druhé Nejvyšší správní soud již dříve vyslovil (např. rozsudek ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50,

publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS), že pokud jsou ze znění kasační stížnosti její důvody seznatelné a odpovídají zákonným kasačním důvodům, není rozhodující, že stěžovatel sám své důvody nepodřadil k jednotlivým zákonným ustanovením či tak učinil nepřesně. Jinými slovy, je-li v kasační stížnosti uvedeno, jaké konkrétní vady v řízení či v úsudku se měl soud dopustit a z čeho je stěžovatel dovozuje, kasační stížnosti ob stojí. Tak tomu je i v přezkoumávaném případě, neboť nezákonnost rozhodnutí o zastavení řízení je v kasační stížnosti výslovně namítána.

Z obsahu předloženého spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalovaný krajskému soudu ve vyjádření k žalobě sdělil, že se stěžovatelka již v pobytovém středisku nenachází, neboť jej dne 13. 10. 2007 svévolně opustila. Na podkladě této informace krajský soud oslovil Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie se žádostí o prověření jejího pobytu. Z odpovědi dotázaného orgánu se podává, že stěžovatelka má vydané vízum za účelem řízení o udělení mezinárodní ochrany platné od 15. 9. 2007 do 14. 10. 2007; její poslední místo pobytu bylo v Pobytovém středisku v Zastávce u Brna, odkud dne 13. 10. 2007 svévolně odešla, a její současné místo pobytu není známo. Krajský soud proto stěžovatelce dne 15. 11. 2007, usnesením č. j. 60 Az 93/2007 - 25, ustanovil opatrovníka. Dne 12. 12. 2007 však přímo stěžovatelce (soudě alespoň podle záhlaví tohoto přípisu a podle potvrzené doručky, jež je ve spisu volně vložena) zaslal na adresu pobytového střediska přípis, v němž se jí dotázal, zda souhlasí s tím, aby bylo o věci samé rozhodnuto bez nařízení jednání. Na tento dotaz stěžovatelka dne 7. 1. 2008 zareagovala a ve vlastnoručně psané odpovědi uvedla jako adresu pro doručování Pobytové středisko v Zastávce u Brna. Vycházel-li za této situace krajský soud i nadále z předpokladu, že stěžovatelka je neznámého pobytu, jde o závěr nepodložený a předčasný. Nejvyšší správní soud taktéž v soudním spisu objevil nežurnalizovaný výpis z databáze žalovaného (pořízený prostřednictvím dálkového elektronického přístupu) ze dne 10. 3. 2008 (den vydání napadeného usnesení), vztahující se nepochybně k osobě stěžovatelky (dle kódu uprchlíka). Z něj se podává, že stěžovatelka skutečně předmětné pobytové středisko svévolně opustila dne 13. 10. 2007, avšak dne 26. 11. 2007 se do něj opět vrátila, přičemž z evidence příchodů a odchodů je zřejmé, že na obdobně dlouhou dobu středisko opustila ještě několikrát, resp. podle posledního záznamu z Pobytového střediska v Zastávce u Brna svévolně odešla 7. 3. 2008, tj. tři dny před vydáním usnesení o zastavení řízení. Bez ohledu na fakt, že takové počínání stěžovatelky bylo v rozporu s § 82 zákona o azylu, tedy krajský soud mohl, s ohledem na výše popsané ustálené jednání stěžovatelky, předpokládat, že se stěžovatelka do azylového zařízení může znovu vrátit. Tento předpoklad byl značně posílen i tím, že zde převzala výzvu k vyjádření souhlasu či nesouhlasu s rozhodnutím věci bez nařízení jednání a vyjádřila v této souvislosti přání zúčastnit se soudního jednání.

Významná přitom je i skutečnost, že výzva k vyjádření souhlasu či nesouhlasu s rozhodnutím věci bez nařízení jednání, měla být adresována stěžovatelce ustanovenému opatrovníkovi. Opatrovnictví osoby neznámého původu je institucí *sui genesis*, obsahově značně odlišnou od ostatních případů opatrovnictví. Pojmovým znakem tohoto zastoupení, založeného rozhodnutím soudu, je to, že vztah mezi zástupcem a zastoupeným trvá jen do té doby, než se zjistí pobyt zastoupeného a než se ten dozví o vedeném řízení. Odpadne-li podmínka neznámého pobytu účastníka řízení, funkce opatrovníka zaniká a soud nadále jedná s účastníkem řízení (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2006, č. j. 2 Azs 113/2006 - 32, dostupný z <http://www.nssoud.cz>). V tomto

kontextu se pak postup krajského soudu, který nejprve stěžovatelce ustanovil opatrovníka, posléze však namísto opatrovníkovi úspěšně doručil (podstatnou) písemnost přímo stěžovatelce, aby nakonec konstatoval, že z důvodu neznámého pobytu stěžovatelky je nutné řízení zastavit, jeví o to méně logický (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004 - 58, publikovaný pod č. 707/2005 S. NSS).

V daném případě tedy krajský soud veškeré dostupné možnosti ke zjištění místa pobytu stěžovatelky nevyčerpal, neboť se spokojil pouze se sdělením obsaženým v databázi žalovaného a odpovědi na dotaz od Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie. Neučinil-li však další pokus zjistit místo pobytu stěžovatelky poté, co jí (namísto ustanovenému opatrovníkovi) úspěšně doručil písemnost na adresu, na které se dle sdělení žalovaného a Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie neměla zdržovat, nelze jeho postup považovat za dostatečný a stěžovatelku za osobu neznámého pobytu ve smyslu § 29 odst. 3 o. s. ř. a § 33 písm. b) zákona o azylu. Na tomto místě je pak nutno též upozornit na skutečnost, že krajský soud věc výslovně právně subsumoval pod ustanovení § 33 písm. e) zákona o azylu, který však dopadá na jiný okruh případů než ze kterých skutkově vycházel. Jde tak o evidentní rozpor mezi (nedostatečnými) skutkovými zjištěními a aplikací konkrétní právní normy.

Nejvyšší správní soud závěrem dodává, že přestože stěžovatelka zjevně nedodržovala zákonem stanovená pravidla pobytu v azylovém zařízení, účelem zastavení řízení krajským soudem není a ani nemá být pomyslné „potrestání“ žadatele o azyl za svévolné opuštění azylového zařízení, neboť k postihu žadatele slouží jiné právní prostředky (např. § 82 odst. 4 zákona o azylu). Těmi navíc disponuje žalovaný, a nikoli soud. Zastavení řízení předvídané § 33 písm. b) zákona o azylu bylo zamýšleno spíše důsledek toho, že pro nedosažitelnost účastníka řízení nelze v soudním přezkumu pokračovat.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost za důvodnou z důvodů vyplývajících z ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., nezbylo mu, než za podmínek vyplývajících z ustanovení § 110 odst. 1, věty první s. ř. s., usnesení krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí ve věci (§ 110 odst. 2, věta první s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. listopadu 2008

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu